

回向

回

向

December 1995

Nr 67

Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.

Pretoriastraat 68
B-2600 Antwerpen-Berchem

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN : 1370-0243

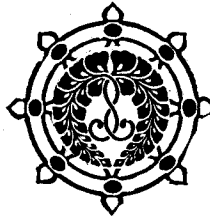
Afgiftekantoor : 2600 Berchem 1

I n h o u d

Editoriaal : Boeddhisme, een Folklore ?	1
Shinran Shonin : Jodo-Wasan 7 - 13	4
Katrien Haemers : Mededogen van Arahant tot Demon...	9
Boodschap van Go-Monshu Koshin Ohtani	11
Lut Van Schoors : Gehechtheden	15
Jikoji-Nieuws	19

Redactie : K.Haemers - Y.Br.Van Parijs
Opmaak : Sh.A.Peel

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w. en de Shin-Tempel JIKOJI erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jôdo-Shinshû Hongwanji-ha (Kyoto) in de personen van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani en van Ere-Hoofdabt Zenmon Kosho Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is dus afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

Onze bankrekening (voor België) is 408-2066511-88, op naam van Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w., 2600 Berchem-Antwerpen. Voor Nederland en buitenland, bij voorkeur op postgiro 000-0173766-39, op naam van A.Peel, B-2600 Berchem-Antwerpen, België.

EDITORIAAL

Boeddhisme : een folklore ?

Steeds wanneer ik gevraagd word een sluitende omschrijving van de Leer van de Boeddha te geven, dan antwoord ik onveranderlijk : "De Vier Edele Waarheden, en dat zijn : het Lijden, de Oorsprong van het Lijden, de Opheffing van het Lijden en het Pad dat voert naar de Opheffing van het Lijden". Immers, dat - en niets anders - vormt m.i. de ware en enige kern van het Boeddhisme. Dat - en niets anders - IS de Leer van de Boeddha. Al het overige zijn culturele, esthetische, historische, geografische, periferische toevoegselen die de 'kern' in de steeds wisselende omstandigheden moeten meer aanvaardbaar, beter verteerbaar maken. Daar waar de Vier Edele Waarheden niet voorkomen, daar heeft men niet met de Buddha-Dharma te doen !

Al wat er verder bijkomt, behoort inderdaad tot een 'mantel' : de zovele elementen eigen aan de zo diverse culturen waarin het Boeddhisme zich ooit heeft kunnen waarmaken. En of het nu gaat om Thai-dansen, Tibetaanse geneeskunde, Chinese calligrafie, Japans bloemenschikken : dat zijn uiteindelijk neven-aspecten van de kernboodschap.

Het is jammer dat er zo veel verwarring op dit gebied verwekt wordt. Dat soms een tentoonstelling gewijd aan boeddhistische kunst, hoe mooi ook, meer kunsthistorische belangstelling wekt voor technieken en chronologische determinering dan een degelijke uiteenzetting van de Leer (waarin toch die kunst haar bronnen heeft...). Erger nog : dat een tafellamp in Boeddha-vorm gezien, verkocht en gekocht wordt als een exotisch 'kunst'-voorwerp, dat een Tibetaanse *puja* fungeert als achtergrondmuziek bij een fuif, dat een Zen-meditatie aan-geprezen wordt als tranquillizer...

Ach, ik weet het zo stilletjesaan wel : al deze *periferische* cultuurelementen kunnen vaak dienen als *incentives*, goedgepraat worden als een stadium van aansporingen of kennismakingen. En de boeddhist kan dan spreken over *upāya*'s, de zg. 'geschikte mid-delen'... Men vergeet daarbij al te licht dat hetgeen we doorgaans

vertalen als geschikte middelen (Sk. *kausalya upāya*, J. *hōben*) in werkelijkheid 'doeltreffende middelen' betekent, wat toch reeds een heel andere connotatie inhoudt : het 'middel' moet 'doeltreffend' zijn, zoniet is het niet-geschikt !

Mijn toch lange ervaring met het verkondigen van de Leer heeft me ertoe gebracht vast te stellen dat héél wat van die 'geschikte middelen' die we ooit in ons land ingeschakeld hebben, uiteindelijk heel weinig 'doeltreffend' gebleken zijn...

En uit deze conclusie moet ik me wel de vraag stellen of inderdaad onze culturele exposities in werkelijkheid doeltreffend zijn geweest: d.i. in hoeverre ze ooit geleid hebben tot een efficiënte communicatie en overdracht van de Leer.

Hetzelfde kan overigens gezegd worden van heel wat manifestaties van zg. *academische aard*, waar ontzettend hooggeleerd gepraat wordt door *academici* over wat uit de Dharma losgerukte motieven en fragmentarische uitspraken. Zo bij voorbeeld : in een recent Duits artikel werd uiteengezet hoe de logica van Nagarjuna kan ingepast worden in hedendaagse logische parameters : weliswaar niet zonder intellectualistische interesse, academisch beslist 'geschikt', maar absoluut niet 'doeltreffend' in de zin van Boeddha's Leerverkondiging. In zo'n zelfde aspect kreeg ik onlangs twee (dikke...) werken over boeddhistische mystiek ter recensie; tot mijn grote verbazing kwamen er nauwelijks citaten in voor van boeddhistische sutra- of sastra-teksten, maar wél brede uittreksels en conclusies geput bij westerse auteurs van duidelijk christelijken huize...

Zoiets noem ik dan maar academische folklore...

Hiermee wens ik me toch veilig te stellen tegen een eventuele beschuldiging dat ik het zou hebben tegen al die gebruikte periferische cultuurelementen zelf. Daar gaat het niet om ! Toen de eerste boeddhistische monniken in China aankwamen, kenden ze een nogal onmiddellijk succes bij de plaatselijke bevolking met de door hen meegebrachte Indische geneeskunde : dat was hun waar-maken van het Grote Mededogen. Ook nu nog : op Sri Lanka werken heel wat *bhikkhu's* mee aan projecten en initiatieven om de landbouwproductie weer op gang te krijgen. In Thailand nemen enkele klooster-

gemeenschappen de moeilijke strijd tegen druggebruik en drugverslaving op zich. In Japan nemen diverse tempels van de Honganji het op tegen de kansarmoede van de eta. Maar in al die gevallen was/is die werking zo doeltreffend mogelijk ingesteld op de beleving van de Leer via Wijsheid/Mededogen.

Zo dient dan ook onze instelling te zijn wanneer we Tibetaanse tempeldansen organiseren of een cursus over Chinese iconografie plannen : gerichtheid op de Dharma.

Laten we vooral aandachtig zijn niet te vervallen in een gemakkelijk mode-succes, in kitscherig show-exotisme of alternatieve geleerdde-nerij. Laten we voorzichtig zijn bij culturele uitdagingen of jacht naar quantitative, d.i. vooral financiële bijval.

Sammadana dhammadana : de gave van de Leer is de hoogste gave !

Daarbij is alleszins een degelijke volharding (Sk. *vīrya*) nodig, een niet-aflatende energie die ongevoelig blijft voor nijd of tegenslagen.

Het Shinboeddhisme is daarbij een stroming die nadruk legt op eerlijke, diepe beleving en doordachte kennis. Misschien kan men ons in Jikoji wel verwijten dat we soms wat te veel de intellectuele toer opgaat met onze nadruk op kennis van het Boeddhisme : onvermijdelijk allicht... Maar ik geloof niet dat we ooit aan een kitsch-boeddhisme gedaan hebben, noch aan enige japanologische folklore...

Namu Amida Butsu.

Shitoku

JODO WASAN

(Hymnen van het Reine Land)

De nummering die vooraf wordt gegaan door "R" verwijst naar de originele nummering in de Ryukoku-vertaling.

(7) (R9)

Ongeëvenaard is het heldere Bodhi-licht¹;
daarom noemen we Hem "Boeddha Licht van Reinheid"².
Eenmaal omvat door dit licht,
worden we, ondanks onze karmische bevlekkingen, bevrijd³.

(1) *Dō-kō* : lett. 'Pad van Licht', *dō* (Ch. *tao*) verwijst hier naar Bodhi of Verlichting-Wijsheid; m.a.w. het stralen (of de werkzaamheid) van het Licht van Amida's Verlichting.

(2) *Shō-jō-kō* : 'Licht van Reinheid' is de zesde van de 12 benamingen van Amida. Reinheid zou hier kunnen verwijzen naar de aard waarop de Voortijdelijke Geloofte tot stand kwam en vervuld werd. Zie hieromtrent ook KGSS iv,13 : "Vermits de oorzaak rein is, is ook het gevolg rein."

(3) Op het moment van Shinjin, m.a.w. op het moment dat we omvat worden door Amida's licht, wordt de geboorte (= bevrijding) gevestigd of verzekerd. Dit wil echter nog niet zeggen dat de geboorte verwezenlijkt of gerealiseerd is. Dit gebeurt pas op het moment van onze fysische dood. Tussen vestiging en verwezenlijking van de geboorte blijven we bombu, dwaze wezens vervuld van blinde passies. Zo lezen we in KGSS ii,78 : "*Welnu, wanneer wij aan boord gaan van het schip van de Geloofte van Groot Mededogen en varen op de wijde oceaan van het Licht, [d.i. op het moment van Shinjin !] dan waaien zachtjes de winden van Volkomen Deugd en de golven van het kwaad worden omgevormd. Het duister van de onwetendheid wordt doorbroken en wij zullen spoedig het Land van het Oneindige Licht bereiken, dat is het Grote Volkomen Nirvana...*"; zie verder ook nog KGSS iv,1; Shoshinge vers 7.

(8) (R10)

Verreikend is het Licht van Mededogen;
Boeddha zegt : "Waar het Licht ook reikt,
daar ontspringt de Vreugde¹ van de Dharma".
Neem daarom toevlucht in de Grote Vertrouster.²

(1) *Hō-ki* : 'Vreugde van de Dharma' verwijst hier m.i. niet enkel naar de vreugde die voortkomt uit het horen van de Leer in zijn algemeenheid, maar ook, en vooral, naar het gemoed van Vreugdig Vertrouwen (*shingyō*) [cfr. de drie gemoedstoestanden, KGSS appendix 4] dat synoniem staat voor Shinjin. In dit verband lezen we : "*Daarom, wanneer iemand de ware praktijk en het ware vertrouwen bekomen heeft, dan is er vreugde in zijn gemoed*" (KGSS, ii,71). Lees echter ook KGSS,iii,1 : "*De ware moeilijkheid bestaat erin het ware Vreugdige Vertrouwen te verwezenlijken. Waarom is dit zo ? Omdat dit verwezenlijkt wordt [enkel] door Tathagata's Kracht en door de Kracht van de Universele Wijsheid van de Grote Mededogende*".

"Licht van Vreugde" (*kangi-kō*) is ook de zevende van de 12 benamingen van Amida.

(2) *Dai-an'i* : 'Grote Vertrouster'. *An'i* ('vertrouwing' of 'vertrouster') is de naam van een boeddha in het Bloemenkrans-sutra of "Avatamsaka-sutra". In een randnota vermeldt Shinran dat het om één van Amida's namen gaat. Amida's Licht verdrijft namelijk onze zorgen en leed en laat ons vertoeven in een toestand van innerlijke, d.i. spirituele, Vrede. Vertrouster kan dus ook gelezen worden als "Vredebrenger".

(9) (R11)

Daar hij de duisternis van onwetendheid¹ doorbreekt,
noemen we hem "Boeddha Licht van Wijsheid"².
Alle boeddha's en wijzen van de Drie Voertuigen³
prijzen en huldigen hem eensgezind⁴.

(1) *Mu-myō* : lett. 'niet-verlichting' of 'onwetendheid' (Sk. *avidyā*). Verwijst naar de spirituele duisternis of het gemoed dat verstoken blijft van wijsheid. Onwetendheid wordt aldus gezien als primaire oorzaak voor het instandhouden en voortzetten van de cyclus van wedergeboorten (*samsara*) en het

lijden dat daarmee samengaat. Onwetenheid vormt ook één van de hindernissen die ons beletten de Leer te realiseren.

(2) *Chie-kô* : 'Licht van Wijsheid' is de achtste van de 12 benamingen van Amida.

(3) *San-jô-ju* : 'volgelingen van de Drie Voertuigen'. Verwijst naar de traditionele indeling van de Leer in drie voertuigen (Sk. *triyāna*); het zgn. *Srāvakayāna* (Toehoorders), *Pratyekabuddhayāna* (Boeddha op zichzelf) en *Bodhisattvayāna* (Bodhisattva's). (zie hierover Shitoku A. Peel : "Overzicht van de Boeddhistische Filosofie" pag. 35 e.v.). Volgens het Lotussutra zijn de Drie Voertuigen geschikte middelen (*upāya kausalya*) van het Ene Voertuig (*Ekayāna*), het Voertuig van de Ware Leer (*Saddharma*).

(4) verwijst naar de 17de Geloofte.

(10) (R12)

Daar het Licht zonder ophouden schijnt;

noemen we hem "Boeddha Ononderbroken Licht".¹

Door het horen van de Kracht van dit Licht,²

verwezenlijken we met ononderbroken gemoed³ de Geboorte.

(1) *Fu-dan-kô* : 'Ononderbroken of Onophoudelijk Licht' is de negende van de 12 benamingen van Amida.

(2) *Mon-kô-riki* : betekent letterlijk 'Horen van de Kracht van Licht'. 'Horen' in dit geval betekent vertrouwen, nl. Vertrouwen in de Heilskracht van Amida's Licht.

We lezen in Shoshinge 9 : "*Alle doodgewone mensen, goede of slechte om het even, horen ze de Universele Geloofte van de Tathagata en beantwoorden ze die, hen prijst Boeddha [Shakyamuni] als mensen van groot begrip, elk van hen een witte lotus noemend*".

(3) *Shim-pu-dan* : samenstelling van *shin* (gemoed) en *fudan* (ononderbroken of onophoudend). Eenmaal Shinjin verwezenlijkt is worden we omvat om nooit meer losgelaten te worden, lees o.a. Tannisho hfdst.I. In dit verband lezen we ook in de inleiding tot KGSS : "*Zolang iemand, in dit huidige bestaan, nog gevat zit binnen het net van twijfels, zal hij blijven rondzwerven voor tienduizenden kalpa's. Inderdaad : waarachtig zijn de ware woorden "omvat en niet losgelaten" en de Ware Leer die ongeëvenaard en wonderlijk is. Laten we [dus]*

aanhoren en overwegen, en laat ons niet aarzelen te vertrouwen".

(11) (R13)

Daar Boeddha's Licht ondoorgrondelijk ¹ is, noemen we hem "Boeddha Onvoorstelbaar Licht".² De verwezenlijking van onze Geboorte bewonderend,³ prijzen [alle] boeddha's Amida's Deugd.

(1) *Shiki-ryō* : 'doorgronden en meten'. Amida's Licht gaat elk mogelijk menselijk begripsvermogen te boven. In KGSS ii,100 lezen we : "Met eerbied zeg ik aan eenieder die naar de Geboorte verlangt: de oceaan van het Ene Voertuig van de Universele Geloofte is de vervulling van de hinderloze, grenzeloze, verheven, uitstekende, onverklaarbare, onzegbare en onvoorstelbare volkomenheid van deugd. Waarom is dit zo? Omdat de Geloofte het denken te boven gaat".

(2) *Nan-ji-kō* : 'Onvoorstelbaar Licht' is de tiende van de 12 benamingen van Amida.

(3) *Ojō-tanji tsutsu* : 'onze verwezenlijking van de Geboorte bewonderend'. Amida is de enige Boeddha die de methode tot verwezenlijking van de Geboorte [Verlichting] voor dwaze, van passies vervulde wezens, heeft gerealiseerd. Daarom wordt hij door alle andere boeddha's geprezen (zie 17de Geloofte).

(12) (R14)

Daar het vormloze goddelijke Licht ¹ onbeschrijflijk is, noemen we hem "Boeddha Onzegbaar Licht"².

Het Licht van degene die een Boeddha werd door de Geloofte van Licht³;

wordt geprezen door alle andere boeddha's.

(1) *Jin-kō* : 'goddelijk of majestueus Licht'. Het begrip 'goddelijk' in deze context heeft niets te maken met westerse theïstische opvattingen. Het Chinese teken *jin* heeft hier net als in de term *jinzū* (Sk. *abhijñā* : buitengewone vermogens) de betekenis van 'buitengewoon'. Zie verder Tannisho pag. 15, voetnota c.

(2) *Mu-shō-kō* : 'Onzegbaar Licht' is de elfde van de 12 benamingen van Amida.

(3) verwijst naar Amida's verwezenlijking van de 12de Geloofte:
"Indien ik een boeddha word en mijn licht zou niet oneindig
zijn, uitstralend over honderdduizenden koti's van nayuta's
van boeddhalanden, moge ik dan de volkomen verlichting niet
verwezenlijken".

(13) (R15)

Daar zijn Licht stralender is dan zon en maan,
noemen we hem "Boeddha Licht dat Zon en Maan Overtreft"¹.
Sakya's² lofprijzingen kunnen zijn verdiensten niet uitputten.
Neem daarom toevlucht in de Onvergelijkbare³.

(1) *Chō-nichi-gakko* : 'Licht Stralender dan Zon en Maan' is de
laatste van de 12 benamingen van Amida.

(2) *Shaka* : 'Sakya' verwijst naar de clan of familie in
dewelke Siddhartha Gautama geboren werd, vandaar Sakyamuni, de
wijze van de Sakya-clan.

(3) *Mu-tō-dō* : let. 'gelijk aan het niet-gelijke'. Betekent
onvergelijkbaar of weergaloos. Amida wordt zo genoemd omdat
zijn verdiensten die van alle andere boeddha's overtreft.

wordt vervolgd...

MEDEDOGEN VAN ARAHANT TOT DEMON... ...OF OMGEKEERD ?

Katrien Haemers

Het mooiste stukje uit de tentoonstelling "Geneeskunde uit het Oosten" (Etnografisch Museum, Antwerpen) is een *netsuke*, een klein onooglijk beeldje uit ivoor. Kunsthistorisch of antiquarisch ? Geen idee van. Daarover weet ik niets.

Maar over het beeld van het beeldje heb ik het wél. Het stelt voor : een arahant die de nek van een demon masseert. De arahant ziet er super-heilig uit : de ribben zijn zichtbaar in zijn magere borstkas, en zijn gelaatstrekken verraden een strenge ascese.

De demon daarentegen heeft niets tekort gehad; zijn dubbele kinnen, de dikke huidplooien onder de buik laten duidelijk zien dat hij alles heeft gehad. Dat is ook af te lezen van de grijns op zijn gezicht.

Maar de inhoud van het beeld is zo sprekend : de arahant masseert de demon.

Het voerde me terug naar de vraag die iemand me stelde in een lezing over het verband tussen *anattā* en mededogen.

Een *netsuke* als antwoord op een ingewikkelde vraag.

Als de arahant zijn *anattā* niet zou erkennen, dan kon hij zich toch niet vernederen een demon te masseren ? Dan kon hij misschien hoogstens de demon beleren, moraliseren, bekeren tot het heilzame of iets in die aard.

Maar een arahant weet dat hij geen arahant is, - dat hij *anattā* is, dat de ervaring van zichzelf als arahant hem in niets kan beletten zich te begeven in de wereld van de demon. Hij weet dat zijn ware aard het Boeddhachap is.

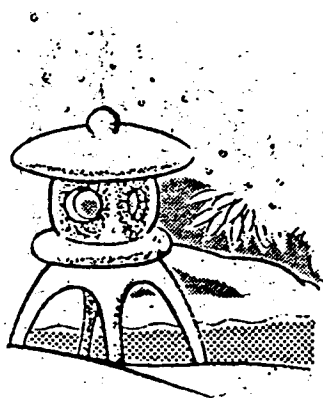
En ook de demon is anattā; hij manifesteert zich als demon, maar is hij dat? Hij is anattā, zijn ware aard is potentieel het Boeddhahschap.

Wel, het is juist op dat ogenblik dat mededogen mogelijk wordt, zowel voor de arahant als voor de demon.

Mededogen is niet het neerbuigen van de éne, die goed, heilzaam, gelukkig en welstellend is naar de andere die slecht...

Mededogen is juist niet een onderscheid maken of zien, geen moreel of ethisch oordeel vellen. Maar ervaren, weten dat de wezens in deze lijdenswereld hun karmische gegevenheid te assumeren krijgen, en dat geen enkel wezen te goed of te slecht is om mee om te gaan, te verzorgen, zelfs te vertroetelen.

Wanneer een demon een helse dag achter de rug heeft, moet het hemels zijn een arahant in de buurt te hebben die goed een nek kan masseren. Dat is puur mededogen.

Er is nooit een wijs man geweest die niet op de hoogte was van de zaken van deze wereld. Er is nooit een wijze geweest die nieuwe en wisselende toestanden niet aankon. Er is nooit een wijze geweest die enkel en op z'n eentje achter gesloten deuren bleef zitten mediteren.

(Chuh-hsi, 1130-1200)

Boedschap

van

GO-MONSHU KOSHIN OHTANI Hoofdabt van Nishi-Honganji

Sinds de verwezenlijking van het Boeddhaschap door Sakyamuni, nu meer dan tweeduizend jaar geleden, heeft de Leer zich steeds verder verspreid. De laatste decennia kende deze uitbreiding zo'n vlot verloop dat we nu gerust kunnen stellen dat het Boeddhisme zich in alle uithoeken van de wereld heeft gevestigd. We zijn heden dan ook aanbeland in een tijdperk waarin de nadruk niet zozeer meer gelegd dient te worden op de geografische verspreiding van de Leer, alswel op de innerlijke integratie, de aanpassing en groei ervan binnen elk van deze afzonderlijke verspreidingsgebieden.

De kern van het Boeddhisme zou men in hedendaagse termen kunnen verklaren als het van zichzelf afwerpen van een egocentrische levenswijze en het delen in, het deelnemen aan de dynamiek van het grenzeloze leven. Een mens kan niet leven als een geïsoleerd individu. Het is enkel door in relatie te treden tot andere wezens dat men geboren wordt, dat men groeit en ontwikkelt. Verder is het zo dat een individu enkel beschikt over een beperkte levensduur, maar dat ondanks deze beperking hij zichzelf blijft beschouwen als centrum van het universum, hij van zichzelf denkt eeuwig te zullen leven. Het is daarom niet verkeerd te zeggen dat de menselijke existentie berust op een contradictie. Het is de Leer van de Boeddha die ons op weg zet naar een wereld waarin deze contradictie van het menselijke bestaan wordt overstegen.

Het Boeddhisme houdt onvermijdelijk een zekere kritiek in op onze huidige levensopvattingen, wat velen ertoe aanzet de leringen van het Boeddhisme te verwerpen. Wanneer we de zaken echter nuchter bekijken, dan merken we dat het onmogelijk is een oplossing te vinden voor de fundamentele problemen die ons menselijk bestaan kenmerken door simpelweg onze verlangens te vergroten. Ook verkeren we in de onmogelijkheid om op een dergelijke manier de gevoelens van anderen op een juiste manier te vatten en weer te geven. Het is in

het openlijk herkennen en erkennen van de fundamentele problemen van het menselijke bestaan, zoals ziekte, ouderdom en dood, alsmede in het herkennen van de aard van onze egocentrische verlangens, dat het Boeddhisme zijn oorsprong vindt. Het menselijke leven is begrensd, zo ook de menselijke gerechtigheid.

In het verleden zagen we hoe in Japan problemen van maatschappelijke aard en problemen omtrent religieus bewustzijn met elkaar verward werden. De bewering dat zelf-kracht (*jiriki*) tot niets diende werd zodoende gekoppeld aan het over het hoofd zien en zelfs stilzwijgend instemmen met sociaal onrecht. Ik hoop dat jullie de ernst van een dergelijke situatie inzien. Het gebeurt dikwijls dat een leven eindigt voor men z'n dromen kan realiseren en dat ónze rechtvaardigheidszin niet verenigbaar is met die van anderen. Ook al is dat zo, dan nog kan men zeggen dat het eigen leven waardevol is omdat het ondersteund en instand gehouden wordt door een ander, dieper bereik van leven. In de idee dat de waarden van deze wereld alles en enig zijn ligt het grote probleem van de hedendaagse secularisatie.

Centraal in de Mahayana-leringen staat het beeld van de bodhisattva, het wezen dat naar verlichting streeft en de praktijken die daartoe nodig zijn vervult. In één van zijn betekenissen verwijst de term "bodhisattva" naar de vorige levens van Sakyamuni Buddha. In een andere betekenis wordt de term niet meer beperkt tot Sakyamuni, maar wordt hij toegepast op mensen die zich in hun streven naar verlichting inspannen in het vervullen van de praktijken. Deze inspanning wordt gekarakteriseerd door "het weldadig zijn voor zichzelf en anderen", hetgeen betekent dat, gebaseerd op het ontstaan in afhankelijkheid of leegheid, men omwille van de bevrijding over een vrije en grenzeloze activiteit beschikt, zowel ten gunste van zichzelf als ten gunste van anderen. Dit gegeven is van groot belang in de Mahayana-traditie en is in onze huidige situatie uitermate betekenisvol.

Gezien vanuit het perspectief van het bodhisattva-ideaal, kan men de Reine-Landtraditie beschouwen als zijnde geworteld in de Kracht van de Voortijdelijke Geloofte van Dharmakara Bodhisattva, die nadat hij de verlichting verwezenlijkte Amida Buddha werd. Alhoewel we Dharmakara niet als een historische feitelijkheid kunnen beschouwen, kunnen we toch zeggen dat hij als bodhisattva de ultieme manifes-

tatie is van het weldadig zijn ten opzichte van anderen. Shinran Shonin heeft duidelijk gemaakt dat de Kracht van de Voortijdelijke Geloofte de facto hier en nu in ons werkzaam is als Namu Amida Butsu. Namu Amida Butsu is de werkzaamheid van het Mededogen dat dwaze wezens ertoe brengt het Boedhaschap te verwezenlijken. Het aanvaarden van Namu Amida Butsu wordt Shinjin of het Ware Vertrouwen genoemd; de persoon die dit vertrouwen realiseert wordt de ware volgeling van de Boeddha of de wonderbaarlijke persoon genoemd. Als volgelingen van Shinrans Leer kunnen we niet zeggen dat de mens van Shinjin een bodhisattva als zodanig is, wel dat deze de aard van een bodhisattva in zich weerspiegelt. Dit betekent eerstens dat dergelijke mensen, zolang zij leven, gewoon mens zijn en blijven; ten tweede dat zij als mens een leven leiden dat gecentreerd is rond Namu Amida Butsu. Van personen die Shinjin gerealiseerd hebben, wordt gezegd dat zij in het Stadium van de Waarlijk Gevestigden of in het Stadium van Niet-Terugvallen verblijven. Dit betekent niet zozeer dat ze niet terug zullen vallen in lagere bestaansvormen, maar veeleer dat zij een transformatie hebben ondergaan, een transformatie van een levenswijze van zelfgenoegzaamheid naar een leven van vertrouwen in Namu Amida Butsu.

Onze wereld wordt overspoeld met dingen die vals zijn, onecht zijn, denken we alleen maar aan namaakjuwelen, nagebootste kunstwerken, vals geld, etc... Men zegt dat teneinde in staat te zijn deze vervalsingen te doorzien, men in directe aanraking dient te komen met datgene wat echt is. Wanneer men weet wat authentiek is, herkent men ook wat dat niet is. Wanneer we deze regel op ons bestaan toepassen, dan zien we dat we onszelf als mens omringen met onechte dingen, dat we voortdurend bezig zijn met het valse te vergaren, en zo niet in staat zijn het echte te herkennen. Het is enkel wanneer we het Ware en Werkelijke - Namu Amida Butsu - ontmoeten, dat we bekwaam worden in het zien van onze zelf-natuur.

Als voorbeeld hebben we het leven en de werken van Shinran Shonin, een leven dat gekenmerkt werd door vertrouwen in Namu Amida Butsu; alsook het leven van al diegenen die ons zijn voorgegaan en die oprecht het pad hebben bewandeld dat Shinran heeft uiteengezet. Als we de afzonderlijke gebeurtenissen uit het leven van elk van hen zouden onderzoeken, vinden we ongetwijfeld hier en daar vergissingen die ze hebben begaan. Wanneer we echter het leven van deze mensen in

een ruimer daglicht stellen, bemerken we dat hun leven gekenmerkt wordt door een wonderbaarlijkheid die alle mogelijke individuele fouten overstijgt. Zo vinden we onder hen mensen die zich oprecht verheugden in het leven dat ze hadden gekregen; mensen die ondanks de pijn van het menselijke bestaan, niet hebben getracht dit bestaan te ontlopen, maar integendeel in zichzelf een diepere rijkdom van denken en voelen hebben ontwikkeld; mensen die niet enkel het belang van hun persoonlijke leven inzagen, maar ontwaakten tot de betekenisvolheid van alle leven.

Onze toekomst is zeker en vast niet rooskleurig. We worden op wereldschaal geconfronteerd met de achteruitgang van het leefmilieu; met oorlogen en etnische twisten; met een groeiende kloof tussen arm en rijk; met de ontwaarding van het familieleven. Wat we nodig hebben, is niet die vormen van denken en religie die enkel hun geluk zoeken in wereldse waarden, en die er enkel op uit zijn hun eigen aanhang te vergroten; maar een religie en spiritualiteit die personen voortbrengt die vreugde vinden in het leven dat ze hebben gekregen, met eerbied voor het leven van anderen.

Het is mijn hoop en wens dat jullie door middel van persoonlijke en gezamenlijke studie van de Boeddha-Dharma zullen bijdragen tot dit doel.

Bar slechte dromen
maken me te vroeg wakker,
en daar is Boeddha.

Marcus, 1995

GEHECHTHEDEN

Lut Van Schoors

Wanneer in ons leven alles verloopt zoals we het wensen, zijn we niet zo erg geneigd daar ernstig over na te denken. Dat onze werkplaats niet bedreigd wordt, dat we een comfortabel dak boven ons hoofd hebben, dat onze relatie bevredigend blijft, dat de kinderen gezond opgroeien, enz... geeft ons een prettig gevoel, een pak zelfvertrouwen en de trots van "dat heb ik toch goed gedaan". Bovendien schept het de ruimte en geeft het de energie om over onbenulligheden te zeuren en ons te ergeren aan futiliteiten.

Wanneer dan plots in dat goed-draaiende en vlot-verlopende leven één enkel radertje gaat knarsen en tenslotte stilvalt - iemand wordt ziek, wordt werkloos, wordt bedrogen, wordt verlaten - komen onafwendbaar de Grote Levensvragen op ons af en hebben we alle moed en wilskracht nodig om het hoofd boven water te houden.

Wanneer in ons leven alles verloopt zoals we het wensen, beseffen we niet eens aan wat allemaal we met hart en ziel verknocht zijn. Wanneer we dan geconfronteerd worden met een verlies, worden we terzelfdertijd geconfronteerd met het Lijden.

Zo ben je bijvoorbeeld gehecht aan het materiële: je gezellige huis, je mooie meubels, je plaasteren boeddhabeeldje, je boeken... Hoe eenvoudig of sober je ook probeert te leven, toch ben je altijd aan materiële zaken gehecht en verlies of vernietiging ervan doet lijden.

Je bent gehecht aan mensen of dieren waarvan je houdt. Je voelt je er verantwoordelijk voor. Je wil dat het goed met ze gaat en daarvoor is geen enkele inspanning je teveel. Je wil je liefde tonen en bewijzen en je wil zelf ook geliefd en gewaardeerd worden. Komt er in die emotionele wereld een breuk, verlies je iemand door misverstand, ruzie of dood, dan ervaar je groot lijden.

Je bent ook gehecht aan jezelf: je bent vooral gehecht aan jezelf. Na de moeilijke jaren van puberteit en adolescentie, heb je als volwassene genoeg (vermeende) kennis opgedaan om te kunnen denken en

zeggen: "zo ben ik". Met dat "zo ben ik" wordt alles uitgelegd en verklaard, alle fouten verontschuldigd, alle complimenten bescheiden aanvaard. Of je zelfbeeld nu positief of negatief is uitgevallen doet er niet veel toe. Het "zo ben ik" geeft je een levenslang alibi om gewoon te zijn zoals je denkt te zijn en geen moeite meer te doen daar bovenuit te groeien. Dat dit bewust denkende subject, dit "zelf", dit "ego" eveneens oorzaak is van heel veel en heel hevig lijden is overduidelijk : een wereldoorlog wordt uiteindelijk veroorzaakt door het egoïsme van individuen.

Gehechtheid dus als oorzaak van ons lijden?

Onrechtstreeks, eigenlijk, want de grondoorzaak van ons lijden ligt in onszelf. Nadat de Eerste Edele Waarheid heeft geconstateerd dat "alle bestaansvormen worden gekenmerkt door lijden", zegt de Tweede Edele Waarheid : "de oorzaak van lijden is onwetendheid".

Daarmee wordt bedoeld : onwetendheid over de ware aard der dingen, onwetendheid over de vergankelijkheid en veranderlijkheid van allen en alles. In onze onwetendheid kennen we aan alles waar we aan hechten een blijvende waarde toe : we hebben het altijd zo gekend, we houden ervan zoals het is, we willen het zeker niet verliezen. Zelfs wat betreft onaangename situaties reageren we alsof die altijd zo zullen blijven. In onze onwetendheid houden we van omschrijvingen als "onoverwinnelijk leger", "onvergankelijk koninkrijk", "eeuwig-durende liefde", "nooit-eindigende haat"...

Nochtans, zegt de Boeddha, is de ware aard der dingen zelf-loos, niet-blijvend, niet-absoluut. Zelfs ons ego is slechts een illusie.

Het is dus niet direct de gehechtheid die ons lijden veroorzaakt. Ook niet de vergankelijkheid, noch de veranderlijkheid der dingen op zich. Het is onze mentale houding tegenover vergankelijkheid en veranderlijkheid die maakt dat we pijn en leed ervaren.

Nu is het als mens heel moeilijk, zonet onmogelijk, om ongehecht door het leven te gaan. Bezittingen, liefdes, verwachtingen en verlangens maken ons leven aangenaam, rijk en boeiend [inderdaad, boei-end !]. Gehechtheden op zich zijn ook niet fout of slecht,

zolang men zich ervan bewust is, hoe ze je aan het leven en het lijden binden.

Evengoed is het als mens heel moeilijk afstand te doen van onze ingebakken opvattingen over ons "zelf" en onze leefwereld.

Ieder van ons is voor zichzelf de hoofdpersoon in zijn eigen leven en speelt de rol met alle inzet en overgave. We leven graag, we houden van mooie en goede dingen, we krijgen en geven liefde en toch is er geen enkel geluk bestendig. We verliezen waarvan we houden en lijden. Dat lijden gaat voorbij en we vinden het geluk weer... tot het lijden ons weer vindt.

Niet zelden leidt het gewaarworden en passief ondergaan van elkaar steeds opeenvolgende verwachtingen en desillusies tot wanhoop en verlies van alle levenszin.

Toch kun je, wanneer je aandachtig rond je kijkt en observeert, de veranderlijkheid en de vergankelijkheid van al het bestaande zien, aanvoelen en begrijpen. Dat existentieel ervaren van de Tweede Edele Waarheid is op zichzelf al lijden. Maar het is een noodzaak, wil je een realistische visie krijgen op het leven, de wereld en je plaats in dat alles.

Is er dan een oplossing ? Is er bevrijding mogelijk uit deze lijdensexistentie ?

Niet zolang we op eigen kracht uit deze kringloop proberen te ontsnappen. Niet door strenge onthechting, noch door volgehouden meditatie, noch door om het even welke praktijken of rituelen.

De enige mogelijkheid bestaat erin ons ten volle te laten doordringen van de realiteit en de consequenties van de Tweede Edele Waarheid, tot het besef te komen van onze eigen onmacht en ons over te geven aan de Nembutsu. Ontzettend moeilijk is dat, want als trotse mens geven we liever hulp, dan die voor onszelf te moeten vragen.

Nochtans is het de noodzakelijke voorwaarde, om ons open te kunnen stellen voor Amida's Ander-Kracht : "Amida zal zijn helpende armen

enkel uitstrekken, wanneer wij tot het besef komen dat onze zelfkracht van geen tel is". (D.T.Suzuki)

Wanneer we volledig deelnemen aan het leven en van daaruit onvermijdelijk terechtkomen bij de vraag naar de zin en de oorzaak van het lijden, dan geeft de Leer van de Boeddha alle antwoorden.

En wat mij altijd opnieuw met dankbaarheid vervult, dat is dat de Leer niet alleen mijn vragen heeft beantwoord, maar dat Amida bovendien door zijn Oorspronkelijke Geloofte mijn geboorte in het Reine Land heeft verzekerd, zijn Land van Vrede en Zaligheid, honderdduizenden koti's van boeddha-landen ver, of hier vlak naast de deur, dat is de minste van mijn zorgen.

Amida zal mij de weg wel wijzen...

Namu Amida Butsu

JIKOJI-nieuws

Posttarieven : nogmaals !

Na de verhoging begin oktober van het tijdschriftentarieff in binnenlandse dienst, komt met ingang van 1 januari a.s. een algemene *wijziging* van het drukwerkentarieff. Maar we weten wél dat *wijziging* uiteraard steeds *verhoging* betekent.

Zo zullen drukwerken voortaan "per min. 50 identieke exemplaren" aan het loket moeten afgegeven worden. Dat is geen groot probleem voor onze folders en/of catalogi bij hun verschijnen (die gaan toch met honderden de deur uit...), maar het betekent een forse stijging bij het op aanvraag van afzonderlijke belangstellenden versturen van gepersonaliseerde info. Een gemiddeld info-pakket in binnenlandse dienst gaat van BEF 16 meteen naar BEF 36.

Financieel erg zal het gesteld zijn met onze zuster-v.z.w. De Simpele Weg. Port voor boeken (wegend tussen 200 en 250 g) stijgt van BEF 28 naar BEF 50. Voor de 'kleinere' publicaties (tussen 20 en 100 g) zal het BEF 36 worden i.p.v. BEF 16.

Dat zal onvermijdelijk zijn weerslag krijgen niet enkel in onze portemonnee, maar ook in

de portkosten die we zullen moeten aanrekenen.

Lezingen en bezoeken

Hier is dan toch positief nieuws: de belangstelling blijft groeien. Dat geldt allicht voor de meeste boeddhistische centra, maar opvallend is de stijgende vraag naar Jikoji en naar onze voordrachtgevers.

Scholen, seniorenclubs en damesverenigingen vormen wel de meerderheid van de bezoekers.

Lezingen-series worden gegeven bij verenigingen en instellingen die zich inzetten voor algemene en/of mondiale vorming. En dit in heel Vlaanderen.

En daarbij spreken we niet eens van de geregelde cursussen op universitair niveau in Wilrijk (F.V.G.) en Charleroi (FOReL). Plus de twee reeksen die lopen in Jikoji zelf: Boeddhistische Literatuur en Tannisho. Hier ligt de bezetting een ietsje lager dan de vorige jaren, maar dat komt duidelijk genoeg door het wat moeilijkere niveau van de onderwerpen. Bovendien geldt (ook hier) niet de hoeveelheid, wél de kwaliteit. En daàròver kan niet geklaagd worden.

De Simpele Weg

Tijdens de herfst '95 verscheen de 3de bijgewerkte druk van *Syllabus I* (een inleiding tot het 'algemene' Boeddhisme), die een systematisch overzicht biedt van de belangrijkste leerpunten van de Dharma en wel zo dat praktisch alle boeddhistische stromingen ze kunnen bijtreden.

In december verschijnt hiervan een Franstalige versie, waarvoor de behoefte al lang voelbaar was. Beide Syllabi gaan elk voor dezelfde prijs : BEF 350, maar slechts BEF 250 voor DSW-leden en FVG of FOReL-studenten. Wél : vanaf 1 januari wordt het aangerekende port gebracht op BEF 60 i.p.v. BEF 50.

Het al sedert lang aangekondigde werk *Filosofie en Mystiek van de Jodo-Shinshu* zal dan eindelijk toch verschijnen tijdens het voorjaar '96. Het zal blijkbaar de hoofdbrok uitmaken van de nieuwe DSW-catalogus (die nu toch al een flink volume vertegenwoordigt).

In de reeks vertalingen (Ch'uang-tzu, Tannisho, Kyo-gyoshinsho) wordt gedacht aan een uitgave van Shinrans Brieven (Mattosho) en meteen ook aan een geannoteerde vertaling van Jodo-Wasan, waaraan Rev.

Yuho Van Parijs werkt (en die nu al in *schijfjes* in Eko verschijnt).

Bovendien wordt ook gewerkt aan het afmaken van het boek *Inleiding tot het Boeddhisme* dat Danielle Girardin aan het schrijven was toen ze vermoord werd. Het onvolledige manuscript plus talrijke nota's werd door V.U.B.-professor Dethier ter voltooiing toevertrouwd aan Shitoku. Deze voltooiing zal toch minstens één jaar vragen.

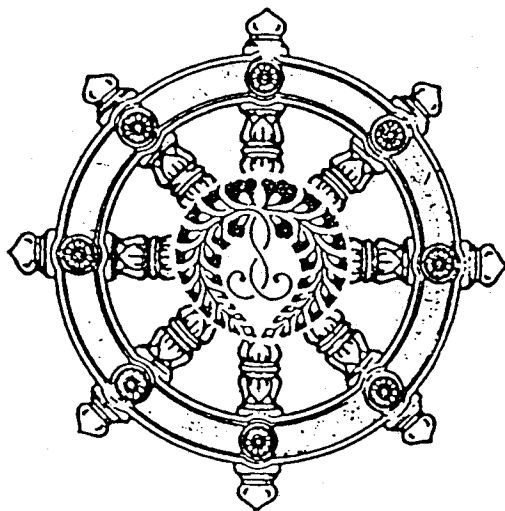
Het Centrum voor Shin-Boeddhisme en de redactieploeg van EKO wenst U en de héle wereld en alle wezens een 1996 van uitwendige en innerlijke vrede toe.

ROOSTER DER BIJeenKOMSTEN
Winter 1995-96

Di	05.12	20 u.	Sambutsuge	
Vr	08.12	20 u.	Cursus Tannisho	
Zo	10.12	10.30	Jodo-E ¹	- Shoshinge
Di	12.12	19.30	Juseige	
Vr	15.12	20 u.	Cursus Boeddh. Literatuur	
Di	19.12	19.30	Junirai	
Vr	22.12	20 u.	Cursus Tannisho	
Za	30.12	14.30	Joya-E ²	- Shoshinge
1996				
Vr	05.01	20 u.	Cursus Boeddh. Literatuur	
Di	09.01	19.30	Amida-kyo	
Vr	12.01	20 u.	Cursus Tannisho	
Zo	14.01	10.30	Hoon-ko ³	& Memoriaal Inagaki Zuiken
Di	16.01	19.30	Sambutsu-ge	
Vr	19.01	20 u.	Cursus Boeddh. Literatuur	
Di	23.01	19.30	Juseige	
Vr	26.01	20 u.	Cursus Tannisho	
Di	30.01	19.30	Junirai	
Vr	02.02	20 u.	Cursus Boeddh. Literatuur	
Di	06.02	19.30	Memoriaal Danielle Girardin	- Amida-kyo
Vr	09.02	20 u.	Cursus Tannisho	
Zo	11.02	10.30	Nehan-E ⁴	- Shoshinge
Di	13.02	19.30	Sambutsu-ge	
Vr	16.02	20 u.	Cursus Boeddh. Literatuur	
Di	20.02	19.30	Juseige	
Di	27.02	19.30	Junirai	
Vr	01.03	20 u.	Cursus Boeddh. Literatuur	
Di	05.03	19.30	Amida-kyo	
Vr	08.03	20 u.	Cursus Tannisho	
Di	12.03	19.30	Sambutsu-ge	

OPGELET : 1. Tijdens de winterperiode en bij wijze van proef beginnen de dinsdagavond-erediensten om 19u.30 en niet om 20 u.
2. Om begrijpelijke redenen zullen er geen erediensten zijn op 26.12 (2de kerstdag) en 02.01 (2de nieuwjaarsdag).

¹ "Feest van het Reine Land" : gedenkt de Verlichting van Gautama Buddha.
² Afscheid van het jaar.
³ "Feest van Dankbaarheid" : gedenkt Shinrans overlijden.
⁴ Nirvana-dag : gedenkt Gautama Buddha's intrede in het Parinirvana.

J I K O J I

Tempel van het Licht van Mededogen

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.

Pretoriastraat 68

2600 Antwerpen-Berchem

Tel. (Sh.A.Peei) 03/218.73.63

Fax 03/281.63.33

Tel.(Y.Br.Van Parijs) 03/281.56.58

Verantwoordelijk uitgever : Sh.A.Peei, Leempurstr. 10, 2600 Antwerpen-Berchem

Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar

Snelrukkerij Total Copy Service, Herentals